

HAGYOMÁNYVÁLASZTÁS, HAGYOMÁNYFORMÁLÁS

– ILLUSZTRÁLT SZÖVEGEK A KÉSŐ ANTIKVITÁSTÓL A ROMANTIKA FELÉ VEZETŐ ÚTON. NEMZETKÖZI KONFERENCIA AZ OSZK-BAN –

2014. március 18–20. között könyvtárunk (azon belül a Tudományos Igazgatóság, közvetlenül pedig az MTA-OSZK Res Libraria Hungariae Kutatócsoport) a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Művészettörténet Tanszékével együttműködésben rangos nemzetközi, interdiszciplináris konferenciát rendezett. A szimpózium célja egy olyan fórum létrehozása volt, amely alkalmat teremt a késő antik illusztrált szövegek befogadásával, átalakításával és továbbhagyományozásával kapcsolatos kérdések megvitatására.

A magyar, angol és német nyelven zajló konferencia (angol címén: *Facing and Forming the Tradition: Illustrated Texts on the Way from Late Antiquity until the Romanesque Time*) szervezőinek szándéka szerint a szimpózium tematikájának középpontjában a hagyományozódás folyamata és mechanizmusa, valamint az egymással párbeszédet folytató *szöveges* és *képi* kifejezés lehetőségei álltak. Nem kevésbé foglalkoztatott bennünket az illusztrált szövegeknek, illetve az általuk elbeszélte történeteknek a különféle társadalmi csoportok kulturális önmeghatározásában játszott változó szerepe. Amikor folyamatosságról és megújulásról beszéltünk, akkor azokra a mindenkori társadalmat mozgató konfliktusokra is gondoltunk ugyanis, amelyek a tudás megőrzése, újragondolása, átformálása és hagyományozódása során keletkeznek. A szöveg–kép viszony különböző aspektusairól, a szöveges és a képi tudás hagyományozódásáról beszélve azt az átalakulási folyamatot szándékoztunk megérteni, amely a 4–12. században a szöveg–kép–jelentés egymáshoz való komplex viszonyában lejátszódott.

A három napon át zajló konferencián 13 előadó és 3 szekcióvezető vett részt, a középkori művészet és könyvkultúra elismert hazai és külföldi szakértői. A rendezvény Professor Xavier Barral i Altet (Université Rennes 2; Università Ca’Foscari, Venezia) plenáris előadásával kezdődött, az ezt követő napokon egy-egy délelőtti és délutáni szekciót tartottunk. A programot

március 19-én a Kézirattár néhány művészettörténeti szempontból különösen értékes középkori kódexének bemutatásával egészítettük ki, másnap pedig egy kerekasztal-beszélgetéssel zártuk. A konferencia úgy a résztvevő kollégák, mint a szakmai közönség, közöttük egyetemi hallgatók és doktoranduszok számára betekintést nyújtott a terület kutatásának aktuális kérdésvetéseibe / megközelítésmódjaiba / új eredményeibe. Fontosnak tartjuk, hogy a szimpózium termékeny szakmai párbeszédre és együttgondolkodásra is alkalmat teremtett: az egyes előadásokat minden esetben élénk diskuszió követte.

A rendezvény legfontosabb szakmai tapasztalata talán az a felismerés, hogy az illusztrált szövegek nem feltétlenül az összetartozó szöveg–és–kép akár évszázadokon átívelő együttes hagyományozódása révén jöttek létre: ez az interpretációs modell csupán egy a lehetséges magyarázatok közül. Éppen annyira elképzelhető, hogy az egyes szövegek és képek hagyományozódásának megvoltak a maguk független, egyéni útjai, hogy az idő egy pillanatában egymást kölcsönösen kiegészítő szöveg–és–kép a későbbiek során szétvált, hogy azután új konstellációban találkozzon újra össze. Az ugyanazon szövegek különböző példányait illusztráló képek átalakulása, vagy éppen ellenkezőleg, a képek migrációja, az azonos kompozíciókkal illusztrálható szövegek változatossága révén a konferencián a jelentésváltozás folyamatára, a szövegek–és–képek egykorú értelmezésének átalakulására, végeredményben a kultúra metamorfózisára nyílt nagyobb rálátásunk. Örömteli hír, hogy az előadások anyagát a „*Convivium: Exchanges and Interactions in the Arts of Medieval Europe, Byzantium, and Mediterranean*” 2016-ban megjelenő tematikus számában adhatjuk közre.

Boreczky Anna
boreczky.anna.at.oszk.hu